

Onderzoeksrapport

Vrijwilligerswerk en Handicap

Jopla
Postbus 169
3500 AD Utrecht
tel: 030-2970033
teksttel.: 030-2321873
fax: 030-2970037
email: info@jopla.nl

Vrijwilligerscentrale Utrecht
Oudegracht 263
3511 NM Utrecht
tel: 030-2312289
email: utrecht@vrijwilligerscentrale.nl

december 2002

Inhoudsopgave

<u>Voorwoord</u>	3
<u>1. Beginsituatie en probleemstelling</u>	4
<u>2. Aanpak van onderzoek</u>	6
<u>3. Jongeren</u>	7
<u>3.1. Inleiding</u>	7
<u>3.2. vrije tijd</u>	7
<u>3.3 vrijwilligerswerk</u>	7
<u>3.3.1. wat vinden de jongeren van vrijwilligerswerk?</u>	7
<u>3.3.2. wat zouden de jongeren willen doen aan vrijwilligerswerk?</u>	7
<u>3.4. ervaringen</u>	7
<u>3.5. problemen</u>	8
<u>3.6. individuele jongeren (leden Jopla en SHJO)</u>	8
<u>3.7 samenvatting/conclusies</u>	8
<u>4. Buurthuizen</u>	11
<u>4.1. inleiding</u>	11
<u>4.2. vrijwilligers</u>	11
<u>4.3. ervaring met vrijwilligers</u>	13
<u>4.4. bouwkundige toegankelijkheid</u>	14
<u>4.5. sociale toegankelijkheid</u>	14
<u>4.6. onkostenvergoeding</u>	16
<u>4.7. Conclusie en aanbevelingen:</u>	16
<u>5. Aanbevelingen</u>	18
<u>6. Vervolgproject</u>	19
<u>Bijlage 1</u>	20
<u>Bijlage 2</u>	21
<u>Bijlage 3</u>	23

Voorwoord

Jopla heeft gekozen om onderzoek naar vrijwilligerswerk en handicap te doen omdat jongeren met een handicap regelmatig ervaren dat zij niet in aanmerking komen voor vrijwilligerswerk bij hen in de buurt. De reden hiervan is vaak dat dit vrijwilligerswerk meestal niet is aangepast of omdat de mensen die daar werkzaam zijn hen niet als vrijwilliger accepteren. Juist voor jongeren met een handicap is vrijwilligerswerk erg belangrijk, gezien het feit dat men door vrijwilligerswerk sociale contacten opbouwt, vrienden maakt, sociale vaardigheden opdoet, zich bewust wordt van kwaliteiten, e.d. Jongeren met een handicap hebben minder mogelijkheden sociale contacten op te doen dan jongeren zonder handicap. Jongeren zonder handicap kunnen sociale vaardigheden opdoen in uitgaansgelegenheden, ontmoetingsplaatsen. Dit zijn de plaatsen die vaak ontoegankelijk zijn voor jongeren met een handicap. Daardoor zijn deze jongeren vaak ook sociaal minder vaardig, ze hebben minder 'oefensituaties' gehad. Vaak zijn jongeren met een handicap zich meer bewust van wat ze niet kunnen, dan wat ze wel kunnen. De maatschappij benadrukt de dingen die ze niet kunnen ook nog, door hen niet te accepteren of letterlijk buiten te sluiten.

Voor jongeren met een handicap is het belangrijk om vrijwilligerswerk in de nabijheid van hun woning te vinden. De reisafstand is kleiner en daarmee ook gemakkelijker. Aangezien het afleggen van een bepaalde afstand naar het vrijwilligerwerk voor deze groep aanzienlijk moeilijker is dan voor jongeren zonder handicap, heeft het doen van vrijwilligerswerk in buurt- en clubhuizen grote aandacht en zorg.

Als vrijwilligerswerk toegankelijker wordt voor jongeren met een handicap, krijgen jongeren met een handicap meer kans om sociale contacten op te doen en sociale vaardigheden te oefenen. Door vrijwilligerswerk kunnen zij zich meer bewust worden van hun kwaliteiten. Dit alles kan bevorderen dat de achterstand die jongeren met een handicap in de maatschappij hebben minder wordt.

Dit onderzoek is als volgt opgebouwd: Als eerste wordt de beginsituatie beschreven en wordt een probleemstelling geformuleerd. Dan volgt de "aanpak van onderzoek", het onderzoek betreffende de jongeren en de buurthuizen. Ten slotte volgen de, aanbevelingen, en de uitgangspunten voor een vervolgproject.

1. Beginsituatie en probleemstelling

Vanuit de ervaring van JOPLA levert vrijwilligerswerk voor veel jongeren een bijdrage aan het opbouwen van sociale contacten en vriendschappen. Voor jongeren met een handicap zijn sociale contacten belangrijk, omdat ze kunnen bijdragen aan het bewust worden van eigen kwaliteiten, in plaats van het bewust zijn 'een probleem te zijn'. Sociale contacten betekenen (de ervaring van) sociale steun en bieden de gelegenheid om sociale vaardigheden te ontwikkelen.

In 2002 is door de Tweede Kamer de Wet gelijke behandeling aangenomen, waarin expliciet wordt bepaald dat mensen met een handicap of chronische ziekte niet langer gediscrimineerd mogen worden op het gebied van arbeid en beroepsonderwijs. JOPLA neemt het standpunt in dat dit ook geldt voor vrijwilligerswerk. Jongeren met een handicap hebben, net als jongeren zonder handicap, het recht om vrijwilligerswerk te verrichten, daar waar zij dat willen.

Helaas ondervinden jongeren met een handicap vaak belemmeringen bij het vinden van vrijwilligerswerk. Een beperkte loopfunctie, beperkte armfunctie, verminderd uithoudingsvermogen, slechtziendheid, slechthorendheid, epilepsie of cara kunnen grote hindernissen betekenen.

De belemmeringen waar jongeren tijdens hun zoektocht naar vrijwilligerswerk tegenaan lopen liggen meestal op het vlak van de toegankelijkheid. Zo zijn veel locaties niet of nauwelijks aangepast, veelal kunnen jongeren met een handicap er letterlijk niet binnenkomen. Zijn de organisaties wel redelijk toegankelijk, dan zijn ze vaak weer niet bereikbaar voor jongeren met een handicap. Want om bij deze organisaties te komen, moet vaak gebruik worden gemaakt van het openbaar vervoer, een voorziening die nu ook niet echt toegankelijk is.

Daarnaast ondervinden jongeren met een handicap belemmeringen in de omgang met de anderen, beroepskrachten en vrijwilligers zonder handicap. Deze zien in de jongere eerder een deelnemer die begeleid moet worden bij de vrijwilligersactiviteit, dan een vrijwilliger die anderen begeleidt bij de activiteit.

Om ervaring met (vrijwilligers)werk op te doen en daardoor contacten met anderen te leggen, zijn jongeren met een handicap veelal aangewezen op organisaties van/voor mensen met een handicap. Deze organisaties zijn aangepast, bereikbaar met het openbaar vervoer, maar ze zijn meestal landelijk en vaak is de afstand tussen de woonplaats van de jongere en de organisatie groot. Sommige jongeren durven het ook (nog) niet aan om zelfstandig met het openbaar vervoer te reizen. Vaak vinden vrijwilligerswerkzaamheden (vergaderingen) 's avonds plaats en voor een aantal jongeren is dit door de factoren tijd en afstand, te belastend.

Kortom; binnen het vrijwilligerswerk van organisaties van/voor mensen met een handicap, spelen weer andere belemmeringen om vrijwilligerswerk te gaan doen.

Binnen Jopla willen jongeren die een aantal jaren als vrijwilliger actief zijn geweest iets anders. Ze willen dan liefst in hun eigen omgeving vrijwilligerswerk gaan verrichten, ervaringen opdoen met ander werk en andere mensen, liefst mensen zonder handicap. Zo zijn er recentelijk signalen van jongeren geweest die

vrijwilligerswerk binnen het plaatselijk club - en buurthuiswerk wilden gaan doen, maar belemmeringen, zoals bovengenoemd, tegenkwamen waardoor het vrijwilligerswerk niet door kon gaan.

Zoals in het begin al benoemd, levert vrijwilligerswerk een bijdrage aan het opbouwen van sociale contacten en vriendschappen. Jongeren met een handicap lopen tegen specifieke belemmeringen aan bij hun zoektocht naar vrijwilligerswerk. Voor hun sociale contacten zijn zij dan ook vaak aangewezen op communicatiemiddelen als telefoon, internet en e-mail. Deze signalen van de jongeren vindt Jopla reden genoeg om een onderzoek naar de toegankelijkheid van het vrijwilligerswerk, als een plaats waar sociale contacten niet alleen via telefoon en internet, maar met andere mensen van vlees en bloed gestalte krijgen, te starten.

2. Aanpak van onderzoek

Voor dit onderzoek is gekozen voor een kwalitatief onderzoek. Hierbij hebben we gebruik gemaakt van een aantal diepte-interviews met zowel vrijwilligersorganisaties als jongeren met een lichamelijke beperking. Het voordeel van dergelijke diepte-interviews boven een grote enquête is dat er dieper ingegaan kan worden op de problematiek die mogelijk speelt.

Ook kunnen zaken die worden aangekaart door de betrokkenen zelf beter worden onderzocht.

We hebben ons beperkt tot 12 interviews met buurthuizen. Zie bijlage. Aangezien het onderzoek de provincie Utrecht betreft hebben we ook voor een geografische spreiding van de geïnterviewde buurthuizen gekozen. De reden hiervan is ook dat er regionale verschillen kunnen bestaan. Er is gepolst wat de belangstelling was voor een bijeenkomst met jongeren over vrijwilligerswerk in buurthuizen, maar hier was weinig belangstelling voor. Daarom is er voor gekozen om een aantal jongeren rechtstreeks te benaderen en daarnaast een groep in een Mytyschool te interviewen. Zie bijlage.

3. Jongeren

3.1. Inleiding

In de provincie Utrecht is één mytylschool. Deze school bevindt zich in de stad Utrecht. Op deze school zitten veel leerlingen uit de provincie Utrecht. Er is een klassikaal gesprek gevoerd met twee groepen in de leeftijd van 14-16 jaar.

3.2. vrije tijd

Op de vraag wat de jongeren graag doen in hun vrije tijd kwamen de volgende antwoorden.

Het viel op dat de jongeren veel gingen op vrijetijdsbestedingen die thuis plaatsvinden en die zij zonder anderen doen. Computeren werd het meest genoemd. Daarnaast was het tv kijken en muziek luisteren. Maar er waren ook jongeren uit deze groep die activiteiten buitenshuis deden. Deze activiteiten waren onder andere voetbal, atletiek, scouting, rolstoelhockey. Het is belangrijk om op te merken dat deze activiteiten plaatsvinden binnen de eigen groep: n.l. de gehandicapte jongeren. Integratie met jongeren zonder beperking is hier niet van toepassing.

3.3 vrijwilligerswerk

3.3.1. wat vinden de jongeren van vrijwilligerswerk?

Op zich viel op dat de jongeren een positieve houding hadden t.o.v. vrijwilligerswerk. Ze waren verbaasd dat deze vraag aan hen gesteld werd. Daarnaast werd ons duidelijk dat velen er nog nooit over nagedacht hadden, dat zij ook vrijwilligerswerk konden doen!

Op de vraag waarom je vrijwilligerswerk zou kunnen gaan doen kwam als antwoord het omgaan met mensen, maar ook het helpen van mensen en het opdoen van werkervaring. Ons viel op dat slechts één persoon daaraan dacht. De anderen hadden hier nog nooit bij stilgestaan, maar ze waren wel belangstellend. 'Het verzorgende en intermenselijke deel van vrijwilligerswerk trok hun specifieke aandacht. Als nadeel werd genoemd 'geen geld verdienen'.

3.3.2. wat zouden de jongeren willen doen aan vrijwilligerswerk?

Hier werd als eerste de computer weer genoemd. Door een groot deel van de groep werd dit gedragen. Het is een activiteit die velen al in hun vrijetijd doen en waar ze ervaring mee hebben. De verzorgende en intermenselijke kant vinden we terug in de concrete activiteiten die ze aangeven, zoals boodschappen doen, 'huiswerkbegeleiding' en 'sportclubbegeleiding'. De werkervaring vonden we terug in de wens om administratief werk te doen en in een laboratorium te werken. Daarnaast werd nog 'krantenbezorger' en 'barwerk' genoemd. Op de vraag of er een buurthuis bij hen in de omgeving is blijkt er een grote onbekendheid te zijn. Jongeren hebben geen idee of er een buurthuis bij in de woonomgeving is.

3.4. ervaringen

In deze groep was slecht een jongen die ook daadwerkelijk vrijwilligerswerk heeft gedaan. Deze jongen had daar niet vrijwillig voor gekozen, maar moest doen voor straf. Opvallend was te zien dat hij door het gesprek enthousiast werd voor het werk wat hij had gedaan. Tot nu toe had hij zich niet gerealiseerd dat hij er ook voor zou

kunnen kiezen. Zijn enthousiasme werd duidelijk op de groep overgebracht. De ervaring met het vrijwilligerswerk lag op het gebied van sportbegeleiding.

3.5. problemen

Op onze vraag waar ze tegenaan zouden kunnen lopen als ze vrijwilligerswerk zouden gaan doen antwoorden de meeste bouwkundige toegankelijkheid (drempels). Verder dachten ze aan niet aangepaste computers. Verder werd er niets gezegd over de sociale toegankelijkheid. Toen wij dit probleem aansneden werd hier redelijk onbezorgd op gereageerd. De jongeren gaven te kennen dat zij wel durven aan te geven wat zij wel en niet kunnen, of wanneer zij vinden dat zij niet gelijk behandeld worden. Wat ook opviel is dat iemand zei dat ze 'niets te verliezen hebben': "Als het niet zou lukken gaan we gewoon op zoek naar ander vrijwilligerswerk". Ze zouden zich niet ontmoedigd voelen.

Verder gaven de jongeren aan voorlopig geen tijd te hebben voor vrijwilligerswerk in verband met huiswerk en hobby's.

3.6. individuele jongeren (leden Jopla en SHJO)

Op bijeenkomsten van Jopla en SHJO hebben we een viertal jongeren gesproken over vrijwilligerswerk. Deze hebben we later ook nog eens schriftelijk benaderd met een vragenformulier. Binnen dit formulier was ruimte om hun eigen verhaal neer te zetten.

Van deze jongeren werken er momenteel drie vrijwillig, maar niet binnen een buurthuis. De andere jongere heeft vroeger vrijwilligerswerk gedaan, maar is er mee gestopt vanwege een betaalde baan.

Een van de jongeren heeft als motivatie om vrijwilligerswerk te doen het ontmoeten van andere mensen. Daarnaast wil zij iets betekenen voor slechthorende jongeren. Het voegt voor haar duidelijk iets toe aan haar leven om nuttig voor anderen bezig te zijn. In het verleden heeft zij ook een aantal jaren vrijwilligerswerk gedaan, waar ook de verzorgende en intermenselijke kant uit bleek. Het volgende schetst hoe belangrijk dit voor haar was.

'Ik heb verleden tijd ook nog vrijwilligerswerk gedaan bij Philadelphia Vakantieweken. Deze organiseert vakanties in de zomerperiode voor geestelijke en lichamelijke gehandicapten in verschillende leeftijdsklasse. Ik heb vier jaar lang meegeholpen met organiseren van activiteiten, financiën bijhouden, mensen aankleden, eten geven en veel lol hebben met z'n allen. Helaas is de organisatie sinds 2001 ermee gestopt waardoor ik niet verder kon helpen.'

Een andere jongere heeft in het verleden vrijwilligerswerk verricht. Momenteel doet ze geen vrijwilligerswerk omdat ze net een vaste baan heeft. Dit kost haar al haar energie. In de toekomst wil ze zeker wel weer vrijwilligerswerk gaan doen. Ze denkt dan aan activiteiten in de belangenbehartiging voor slechthorende-, en dove jongeren. De derde jongere doet vrijwilligerswerk in een peuterspeelzaal en de laatste jongere werkt vrijwillig bij een SPD (Sociaal Pedagogische Dienst).

3.7 samenvatting/conclusies

In hun vrijetijd zijn de geïnterviewde jongeren veelal bezig met activiteiten die zij in hun eentje uitvoeren en die binnenshuis plaatsvinden. Als zij buitenshuis activiteiten verrichten, is dat met andere jongeren met een handicap.

Wanneer wordt gekeken naar de behoefte van deze jongeren valt juist op dat zij intermenselijk contact erg belangrijk vinden. Sommigen geven ook duidelijk aan dat zij activiteiten willen doen met jongeren zonder beperking. Er is een onderscheid te zien in initiatief in deze groep jongeren. De mate van initiatief is afhankelijk van leeftijd en ervaringen. De vier leden van Jopla en SHJO zijn allen in de 20. Zij nemen initiatief om vrijwilligerswerk te gaan doen of activiteiten buitenshuis te verrichten, ook met mensen zonder beperking. De jongeren van de mytylschool daarentegen zijn daar eigenlijk nog niet mee bezig geweest.

De overeenkomst in deze groep jongeren is de 'verzorgende en sociale kant' van het vrijwilligerswerk. Maar het verschil zit in het noemen van 'vrijwilligerswerk in het verlengde van hun hobby'.

Wat betreft sociale belemmeringen hebben de jongeren van de mytylschool minder ervaringen dan de jongeren van Jopla en SHJO.

"Jongeren met een handicap worden vaak beschermd opgevoed, zowel thuis als op de mytylschool. De jongeren worden vaak klein gehouden, alles wordt voor hun geregeld. Je ziet dan ook dat ze meer in hun eigen wereldje zitten, alles draait om hen. Ze kijken niet verder, naar buiten. Dat hebben ze niet geleerd. Ook hun zelfbeeld is zo, de jongeren kijken tegen zichzelf aan als iemand die gehandicapt is (dat is natuurlijk ook zo) en die zelf niet veel kan." Ik niet hoor! Mijn moeder heeft me opgevoed tot een zelfstandig iemand. Ik ben brutaal, vraag als ik iets niet kan of weet. Ik wilde ook vrijwilligerswerk doen en heb toen zelf rondgebeld. Nu werk ik als vrijwilligster bij een peuterspeelzaal. Hartstikke leuk!"

Voor het vrijwilligerswerk in de belangenbehartiging bij landelijk georganiseerde instanties, zijn de jongeren erg veel reistijd kwijt. Maar voor het 'kunnen doen van vrijwilligerswerk in een omgeving waar ze geaccepteerd worden' nemen ze die reistijd voor lief.

De jongeren van de mytylschool weten nog niet wat ze tegen gaan komen en denken problemen makkelijk te kunnen aankaarten en oplossen.

Op de mytylschool valt op hoeveel tijd jongeren kwijt zijn aan persoonlijke verzorging (toilet gaan, e.d.). Daarnaast hebben zij nog hun huiswerk en hobby's. Op zich is het niet vreemd dat zij geen tijd over hebben voor vrijwilligerswerk. Wanneer de jongeren wat ouder zijn komen daar ook weer tijdverslindende activiteiten bij als zelfstandig wonen en het huishouden doen, wat hen veel tijd kost. Daardoor is er weer minder tijd voor vrijwilligerswerk. Daarnaast is het zelfstandig reizen een probleem. Deze jongeren hebben nog geen ervaring daarmee. Zij worden naar hun activiteit, de mytylschool gebracht met een taxi of door hun ouders.

Jongeren met een handicap zijn met de gewone dagelijkse dingen veel meer tijd kwijt dan jongeren zonder handicap. Het is voor vrijwilligerswerk dan ook belangrijk dat deze dicht bij huis is, dat de jongeren niet veel reistijd eraan kwijt zijn.

Op de mytylschool wordt momenteel met stages gewerkt. Het doel hiervan is jongeren in contact te brengen met de maatschappij. Dit zou ook vrijwilligerswerk kunnen zijn. Er was grote belangstelling vanuit de docenten om de jongeren op vrijwilligerswerk te wijzen.

Voor jongeren met een handicap kunnen buurthuizen een goede mogelijkheid zijn om hun hobby's om te zetten in werkervaring opdoen in een omgeving waarin zij in contact staan met de sociale kant van de maatschappij waar zij veel behoefte aan hebben.. Tevens hoeven zij voor vrijwilligerswerk in een buurthuis niet zo ver te reizen waardoor dit haalbaar is in hun drukke tijdschema.

4. Buurthuizen

4.1. inleiding

Met 12 buurthuizen en een overkoepelende welzijnsstichting hebben we diepte-interviews gehouden. Hier hebben we gesproken met de beroepskrachten die direct leiding geven aan de vrijwilligers. Sommige beroepskrachten waren hiervoor speciaal aangesteld, bij anderen was het een onderdeel van hun taak (bijv. beheerder). Voor een koepel is in een later stadium gekozen toen bleek bij de interviews dat de financiële verantwoording en het vrijwilligersbeleid vaak bij een overkoepelende welzijnsstichting ligt.

4.2. vrijwilligers

Bij het benaderen van de buurthuizen voor het interview bleek dat een aantal buurthuizen in kleine dorpen (dorpshuizen) in het geheel geen gebruik maken van vrijwilligers. Daar is alleen een beheerder, die daarvoor wordt betaald. De reden hiervan is dat er in het dorp een gebouw is waar alle verenigingen gebruik van maken. De verenigingen die gebruik maken van die dorpshuizen zijn zelfstandig. Zij huren bijv. wekelijks het gebouw. We hebben gepraat met een beheerder van zo'n dorpshuis. Deze zei nooit aan vrijwilligers te hebben gedacht, maar staat er zeker niet afwijzend tegenover. Eerder positief, zeker met drukke dagen, weekenden kan hij alle hulp gebruiken (bar, administratie, e.d.) Bij de verenigingen zelf zijn wel (beperkte) mogelijkheden voor vrijwilligerswerk. Beperkte mogelijkheden omdat veelal gebruik wordt gemaakt van betaalde docenten, bijv. taalcursus, muziekvereniging, gymnastiek. Wil een jongere met een beperking vrijwilligerswerk doen, dan moet hij zich aanmelden bij het bestuur van de betreffende vereniging. De andere buurthuizen werken wel met vrijwilligers. Het aantal varieert van 5 tot 117. Hieruit kunnen we opmaken dat er grote verschillen zijn in het aanbod van activiteiten, de grootte van het buurthuis en daardoor de mogelijkheid om vrijwilligerswerk te doen. Er is echter geen verband tussen aantal vrijwilligers en vestigingsplaats, in geografische zin. De grootste vrijwilligersgroep hebben we aangetroffen in Amersfoort, de kleinste in de stad Utrecht. Een geografisch onderscheid is wel waar te nemen in organisatiegraad: in de grotere plaatsen in de provincie zoals bijv. Utrecht, Amersfoort en IJsselstein hebben we te maken met welzijnskoepels waar buurthuizen onder vallen. In de kleinere plaatsen vallen de buurthuizen rechtstreeks onder de gemeente.

Bij dit onderzoek valt op dat de groep vrijwilligers tot 30 jaar het slechtst vertegenwoordigd is, terwijl dit voor het onderzoek de belangrijkste doelgroep is. Als we dan ook nog kijken naar vrijwilligers onder de 30 met een lichamelijke beperking, is deze groep helemaal klein. Daarom is in dit onderzoek meer op vrijwilligers met een handicap in het algemeen gelet.

Het type buurthuis verschilt ook erg; van een goed georganiseerde koepel tot en met een buurthuis dat een initiatief is vanuit de kerk.

Het Midi-huis is een organisatie die is opgezet door 3 kerken in de buurt die weinig contact hadden met elkaar. Zij hebben het voornemen gehad meer samen te doen. In het kader van 'ontmoeting' is het Midi-huis opgezet. Hun doelgroep zijn mensen van die drie kerken, maar vooral de ontmoeting van mensen uit de buurt. Inmiddels zijn er ook mensen van buiten de buurt, maar hebben daar wel ooit gewoond. Met andere woorden: zij zijn het contact met de buurt blijven houden via het Midi-huis.

Het vrijwilligerswerk verschilt per buurthuis: een aantal buurthuizen zet haar vrijwilligers is voor het begeleiden van activiteiten. In buurthuis 'Het Schildershonk' begeleiden de vrijwilligers activiteiten als kinderwerk, tienerwerk. Bij andere buurthuizen is het barwerk erg belangrijk. Bij het midi-huis in Utrecht, wat vanuit de kerk is opgericht, wordt niet direct een onderscheid gemaakt tussen vrijwilligers en deelnemers omdat zij het principe met elkaar en voor elkaar hanteren. In andere buurthuizen lag het accent meer op receptie: bijvoorbeeld de functie van gastvrouw. Bij de werving van vrijwilligers maken de meeste buurthuizen gebruik van mond-op-mond-reclame. Als minder succesvolle vormen van werving worden ervaren: advertenties en bemiddeling via een vrijwilligerscentrale.

"Het is soms moeilijk om vrijwilligers te werven. Meestal gaat het "via, via". Soms komen bezoekers, die daarna dan ook vrijwilligerswerk willen doen. Er is ook wel eens iemand gekomen via de Vrijwilligerscentrale Zeist, waar ze staan ingeschreven. Er wordt ook wel eens een advertentie in de krant gezet. Toch heeft dat allemaal niet zoveel effect. Het beste is "via, via". Wat wel goed werkte was een open dag en spontane aanloop werkt ook altijd goed. Het is moeilijk om jonge mensen te werven."

Vrijwilligersbeleid: de beroepskrachten die we gesproken hebben wel of er een vrijwilligersbeleid is of is geweest. Ze weten niet of er een passage in op is genomen over handicaps, al denken ze van niet. Ook wordt vaak verwezen naar de koepel waar het vrijwilligersbeleid aanwezig is en ook vaak gemaakt wordt. Toch geeft bijv. een buurthuis in Amersfoort heel duidelijk aan dat het buurthuis toch nog wel een flinke vinger in de pap houdt qua beleid. Wat wel opvalt is dat er wel beleid is gemaakt voor *andere* groepen, bijv. langdurig werklozen (stichting Portes, waar veel buurthuizen uit de stad Utrecht onder vallen). De beheerder van het buurthuis in Amersfoort geeft aan geen noodzaak te zien in een passage over handicaps in het vrijwilligersbeleid, omdat hij altijd wil kijken of het mogelijk is en wat mogelijk is als iemand zich aanmeldt. Hij wil zich van tevoren niet te veel vastleggen, maar op het moment zelf gaan kijken. Als mensen veel begeleiding nodig hebben en het netto niets oplevert, houdt het op. Hij wil dus niet door het vrijwilligersbeleid gebonden worden. Andere buurthuizen hadden er nog nooit over nagedacht, maar stonden er voor open. (passage molenvliet).

De reden waarom vrijwilligers bij het buurthuis komen om vrijwilligerswerk te doen hebben vaak te maken met sociale contacten. Direct in de buurt is het gemakkelijker, vaak omdat deze mensen ook al bij activiteiten als deelnemer zijn geweest. Het is gemakkelijker om iets in de buurt te zoeken, ook om contacten vast te houden. Ook wordt vrijwilligerswerk gedaan om te kijken of betaald werk in de toekomst mogelijk is.

“We hebben hier wel eens iemand gehad met fibromyalgie. Zij belde spontaan op. Zij zat in de WAO en voelde zich door de uitkeringsinstantie erg onder druk gezet om weer te gaan werken. Zij is vrijwilligerswerk gaan doen om te kijken wat zij nog kon doen. Zij woonde heel dichtbij, wat het voor haar gemakkelijker maakte om te komen. Zij werkt hier nu niet meer, is waarschijnlijk betaald werk gaan doen.”

4.3. ervaring met vrijwilligers

Wat betreft de ervaringen met vrijwilligers met een beperking zijn deze zeer verdeeld. Er zijn heel goede ervaringen, maar ook bijzonder slechte.

Bij de *goede ervaringen* valt op dat er over het algemeen goede communicatie is tussen vrijwilliger, beroepskracht en overige vrijwilligers. Wat kan de vrijwilliger met een handicap wel, wat niet, waar heeft hij hulp bij nodig? Buurthuizen baseren hun oordeel op positief op de mate waarop vrijwilligers zelfstandig kunnen werken. Vaak is dit het geval. Wanneer dit niet zo is, blijkt bij doorvragen dat het vaak (ook) om psychische klachten gaat.

Ook is het zo dat als beroepskrachten zelf al ervaring hebben en/of bekend zijn met mensen met een handicap, zij die ook vaak als vrijwilliger aannemen.

Heel belangrijk is ook de intake van een nieuwe vrijwilliger en de manier waarop gekeken wordt naar wat een vrijwilliger zou kunnen gaan doen. Tevens zijn de afspraken die worden gemaakt over de problemen die iemand zou kunnen tegenkomen met zijn handicap zijn belangrijk voor zo'n intake. Veel begeleiders geven aan dat zij op het moment dat iemand zich meldt gaan kijken wat iemand kan gaan doen, terwijl hun negatieve ervaringen vaak te maken hebben dat ze niet van te voren hebben nagedacht over wat het inhoudt om iemand met een handicap aan te nemen.

“In principe gaan we samen kijken naar wat iemand wil en kan. Er is een proeftijd van 2 maanden. Daarna kijken we hoe het gaat en wat dan de beste mogelijkheid is. Als het om de bar gaat, zijn kortere diensten draaien niet mogelijk. Wel is het mogelijk dat er een stoel staat als iemand niet lang kan staan. Als iemand bij de administratie niet lang achter elkaar kan werken, dan verzinnen we gewoon andere taken.”

“Er wordt ook gekeken naar andere capaciteiten. Je mag ook zelf iets bedenken dat je wilt doen. Er zijn dus allerlei mogelijkheden en de contactpersoon is zeker niet te beroerd om taken aan te passen. Alleen mag het niet teveel tijd aan begeleiding kosten, bouwkundige aanpassingen die geld kosten zijn niet mogelijk en het vrijwilligerswerk moet per saldo iets opleveren.”

Wat begeleiders ook aangaven was dat ze het leuk vonden om een persoonlijke verandering van iemand mee te maken, iemand te zien opbloeien, zelfstandig te zien worden.

“Het was leuk om te zien hoe een corpulente vrouw heel erg opbloede toen zij hier het vrijwilligerswerk kwam doen.”

Bij de *negatieve ervaringen* valt op dat de vrijwilligerscontactpersonen op een vrijwilliger willen kunnen rekenen terwijl er toch vaak sprake is van uitval. Het is voor

de begeleider en de andere vrijwilligers onduidelijker als iemand halverwege de activiteit stopt dan wanneer hij helemaal niet komt opdagen.

“Zij (meisje van 25 jaar met fibromyalgie) trok zich vaak terug en kon dan niet haar dienst afmaken. Dit gaf ook wel eens problemen bij de andere vrijwilligers, omdat die dan meer te doen hebben. Er is niet altijd begrip voor.”

Ook wordt het als negatief beschouwd als mensen na verloop van tijd (6 – 8 weken) niet zelfstandig kunnen werken.

“Er was ook eens een erg dikke mevrouw met borderline. Zij vroeg erg veel en dat bleef ook zo. Dat was onmogelijk om zo te werken.”

Als iemand naast lichamelijke problemen ook nog psychische problemen heeft wordt het vaak op een hoop gegooid: ‘Dus alle mensen met een handicap zijn zo’. Andere vrijwilligers kunnen zich heel moeilijk inleven in de beperkingen van de ander, vooral als het om een jong iemand gaat en het niet zichtbaar is. Beperking wordt gekoppeld aan ouderdom. Dan is het wel acceptabel.

“Toch was de reactie van de andere vrijwilligers wel eens moeilijk. Het ging dan om de dames van 80 jaar en ouder. Die snappen vaak niet dat zo’n jong meisje dat dan niet kan, terwijl zij zelf veel ouder zijn en het wel kunnen.”

4.4. bouwkundige toegankelijkheid

Over het algemeen zijn alle van de onderzochte buurthuizen bouwkundig redelijk toegankelijk. Eén buurthuis was totaal niet toegankelijk. Bij de anderen ontbreekt er een aangepast toilet of is deze ingericht als magazijn. De deuren waren of automatisch of konden gemakkelijk open of dicht worden gedaan. Alle buurthuizen waren gelijkvloers. De meeste zijn bereid om aanpassingen als braille, leesregel te verzorgen. Blindengeleidehonden waren ook geen probleem. Vaak waren er ook deelnemers met blindengeleidehonden. Ringleiding hebben we nergens aangetroffen.

Bij alle buurthuizen uit het onderzoek is een rookbeleid. Er is een voorbeeld van een buurthuis waar een rookbeleid is, maar de manier waarop dit is ingevoerd heeft weinig zin.

“Qua roken is het zo dat er in 1/3 deel gerookt mag worden en in 2/3 deel niet; maar dat is in 1 ruimte. Het gevolg is dat het weinig uitmaakt. Mensen die niet tegen rook kunnen blijven vaak weg. Er is een vreselijk slecht afzuigstelsel.”

Bij een paar buurthuizen waren er nog aanpassingen nodig, bijv. aangepast toilet, verbreedde deuren. Allen gaven aan dit alleen mogelijk te kunnen maken met subsidie. De buurthuizen zelf hebben hiervoor niet de financiële middelen. Zie voorbeelden.

4.5. sociale toegankelijkheid

Alle buurthuizen geven aan ‘niet afwijzend’ te staan tegenover ‘vrijwilligers met een beperking’. Belangrijk is dat ze allemaal de mogelijkheid in beschouwing willen

nemen om iemand met een handicap vrijwilligerswerk te laten doen. Alleen in het geval er veel begeleiding nodig is, wordt het erg moeilijk voor de beroepskrachten. Zij zelf hebben niet echt veel tijd hiervoor, de bereidheid om hulp of extra ondersteuning te bieden moet afkomstig zijn van de andere vrijwilligers.

“In het verleden was er iemand die constant begeleiding nodig had. De contactpersoon hielp deze persoon die ADL-hulp nodig had zelf. Daardoor kon de contactpersoon niet meer doen wat hij moest doen. Dat is toch wel cruciaal. Er moet toch ook gewoon gewerkt worden. De ADL-taken eisten teveel aan begeleiding.”

“Er is een vrijwilliger die spastisch is. Er is 1 persoon die coordineert. Die houdt in principe in de gaten hoe het met diegene gaat. Anderen kunnen ook helpen, maar hij houdt het hoe dan ook in de gaten. De vrijwilligers die uit de verpleging komen, helpen bij de ADL-taken. Dat is gemakkelijk en zij weten ook hoe ze dat moeten doen. Dit gaat goed, maar als er 5 nieuwe mensen met een handicap zouden komen, dan zou dit teveel zijn.”

Een buurthuis staat wel open, maar stellen wel de nadrukkelijke voorwaarde dat de vrijwilliger per saldo iets moet opleveren. Een meerwaarde. Dit kan als een sociale beperking ervaren worden door iemand met een handicap.

“Het vrijwilligerswerk moet per saldo iets opleveren. Bij het inwerken is er veel begeleiding. Daarna moet iemand het zelf kunnen. De lengte van de inwerkperiode is afhankelijk van de werктаak.”

Een voorwaarde om een vrijwilliger met een handicap te laten slagen in zijn taak, is de communicatie. Het wordt sociaal ontoegankelijk als de communicatie te veel tijd gaat kosten voor de beroepskracht en ook persoonlijke dingen van de vrijwilliger in de groep besproken moeten worden. Er moet een open communicatie zijn tussen vrijwilliger, beroepskracht en de andere vrijwilligers. De manier waarop dat ingevuld is, is heel verschillend.

“Bij de eigen vrijwilligers zitten ook wel mensen met psychische problemen. Het gaat om 3 vrijwilligers. Andere vrijwilligers weten dat niet, in verband met vervelende reacties. Dat wordt dus stilgehouden en het is aan de vrijwilliger zelf of hij/zij dat wil vertellen. Er wordt veel geroddeld. Toch vinden de begeleiders dat de vrijwilligers er zelf mee moeten komen.”

“Wij hebben een vrijwilliger in een rolstoel. Zij begeleidt met andere vrijwilligers de kinderactiviteiten. De vrijwilliger bespreekt met de andere vrijwilligers wat ze wel en niet kan. Voor elke activiteit wordt bekeken wat de taken van de begeleiding is en wordt een taakverdeling afgesproken.”

Onbekendheid met handicaps is niet een reden om iemand aan te nemen. Maar de begeleiders weten ook niet waar ze de informatie vandaag moeten halen. De begeleider van het Midihuis heeft zijn informatie over hoe om te gaan met een vrijwilliger met epilepsie via via moeten horen.

4.6. onkostenvergoeding

Een van de redenen waarom mensen met een handicap onkostenvergoeding willen hebben voor hun vrijwilligerswerk is hun lage inkomen. Daarnaast is het vervoer voor hen duurder dan voor anderen, omdat ze veelal afhankelijk zijn van aangepast vervoer.

Over het algemeen hebben de buurthuizen geen budget voor onkostenvergoeding. Wel zijn ze bereid om te kijken of het mogelijk is als iemand met een handicap hier behoefte aan heeft. Het nadeel is dat het altijd achteraf gebeurt, waardoor de mogelijkheden om budget te vinden erg klein blijkt. Soms komt het voor dat dergelijke vergoedingen in de vrijwilligersgroep besproken moeten worden. Daardoor wordt het voor mensen met een handicap erg moeilijk om voor hun belangen op te komen.

“De vergoeding van reiskosten is er wel voor mensen van buiten Woerden. Het zal zeker moeilijk worden voor een taxi. Dat moet besproken worden in de vrijwilligersgroep. Dat is de gewoonte. De groep moet zich uitspreken of dit wel of niet zal worden gedaan. In deze groep zou dit wel eens moeilijk begrepen kunnen worden als niet duidelijk is dat deze persoon echt niet anders kan. Het hangt ook af van de ‘tegenprestatie’.”

Consequentie: zonder onkostenvergoeding is het vaak niet mogelijk voor mensen met een handicap om vrijwilligerswerk te verrichten.

Er is wel vaak een onkostenvergoeding in de vorm van verjaardagskaart, kerstpakket, een uitstapje, e.d. . Maar voor mensen met een handicap is dit niet voldoende.

4.7. Conclusie en aanbevelingen:

Buurthuizen staan over het algemeen open voor vrijwilligers met een beperking. Zowel sociaal als bouwkundig. Voor als er nog aanpassingen moeten worden verricht zijn de mogelijkheden erg beperkt. Dit geldt vooral voor grote aanpassingen als aangepast toilet, verbreden deuren. Qua budget zijn veel buurthuizen afhankelijk van koepelorganisaties. Is er een groter budget, dan zijn er zoveel andere prioriteiten dat aanpassingen als laatste aan de beurt komen. Er worden geen reserveringen op het budget gemaakt voor aanpassingen omdat men liever op het moment zelf wil kijken. Daarom is er eigenlijk nooit geld voor aanpassingen. Qua onkostenvergoedingen is er ook vaak geen ruimte gereserveerd, maar kijkt men op het moment zelf of er ruimte is. Aangezien er weinig vrijwilligers met een lichamelijke beperking zijn is deze situatie voor de beroepskrachten erg hypothetisch. Ze staan er open voor, maar hun reactie is toch erg terughoudend.

Qua vrijwilligersbeleid zijn er geen directe passages gevonden die betrekking hebben op vrijwilligers met een handicap. Vaak is een buurthuis ook beleidsmatig afhankelijk van een koepel. In het gesprek met een van de welzijnskoepels in Amersfoort werd ons duidelijk gemaakt dat buurthuizen indirect via de koepel weer afhankelijk zijn van prestatieafspraken met de gemeente. Daarin staan aantallen (bezoekers en vrijwilligers) voorop. Daardoor zijn er minder vrijwilligers met een handicap, zij hebben namelijk meer begeleiding nodig. Dit drukt op de aantallen.

Als er vrijwilligers met een handicap zijn mogen zij niet te veel tijd kosten van de begeleiding en of andere vrijwilligers. Dit geldt vooral voor vrijwilligers die ADL hulp nodig hebben.

Verder valt op dat de begeleiding van mensen met een lichamelijke beperking verward wordt met mensen met een psychische beperking. Als buurthuizen een

negatieve ervaring hebben gehad met vrijwilligers met een psychische beperking staan zij niet zo snel open voor vrijwilligers met wat voor beperking dan ook. Vaak wordt vooraf niet gerealiseerd wat begeleiding van iemand met een lichamelijke beperking inhoudt. Dit heeft als consequentie dat er achteraf vaak een negatief gevoel ontstaat. Dit was vooraf misschien anders geweest als er vooraf een bewuste keuze was gemaakt voor het begeleiden van iemand met een handicap. Buurthuizen waar geen of weinig bekendheid of ervaring is met mensen met een handicap zullen niet actief mensen met een beperking werven als vrijwilliger. Dit vooral omdat ze niet weten wat een handicap inhoudt en hoe ze ermee om moeten gaan.

Alle buurt- en clubhuizen uit het onderzoek zijn creatief in het oplossen van problemen als er geen aanpassingen zijn. Ook zijn zij bedreven in het creëren van taken vrijwilligers met een handicap als de bestaande taken niet of slechts gedeeltelijk mogelijk zijn.

5. Aanbevelingen

Naar aanleiding van de onderzoeksresultaten doen wij de volgende aanbevelingen:

- Buurthuizen en andere vrijwilligersorganisaties moeten van tevoren nadenken waaraan ze beginnen. Wel of geen vrijwilliger met een handicap? Er moet een bewuste keuze worden gemaakt (sociaal doel organisatie);
- Aannee en begeleiding van vrijwilligers met een handicap moet beleidsmatig vastgelegd worden;
- Er moet een budget gereserveerd worden voor onkosten, reisvergoedingen en aanpassingen;
- Er moet nagedacht worden of er voldoende tijd is om iemand te begeleiden;
- Er moet een onderscheid aangebracht worden tussen psychische – en lichamelijke handicaps. Deze worden nog te veel over één kam geschoren;
- Voor een vrijwilliger (met een handicap) is het makkelijker om binnen te komen als deze al geruime tijd bekend is als deelnemer van activiteiten. Een ieder kent deze persoon dan al;
- Bij prestaties moet er meer de nadruk worden gelegd op kwaliteit dan op kwantiteit. Hierover moet gepraat worden met gemeentes en koepels;
- Er is veel behoefte aan informatie over handicaps en over handicap en vrijwilligerswerk;
- Wat betreft communicatie tussen vrijwilliger en begeleiding/andere vrijwilligers buurthuizen: er moeten afspraken gemaakt worden. Sommige dingen worden met elkaar besproken, andere zaken alleen tussen begeleiding en vrijwilliger (privé-zaken);
- Wat betreft de bouwkundige toegankelijkheid van buurthuizen: er is veel behoefte aan informatie over subsidies;
- Wat betreft het werven van vrijwilligers met een handicap: informatie over hoe en waar;
- Beeldvorming: mensen met een handicap wonen ook in de buurt! Wanneer een buurthuis een functie voor de buurt wil hebben, behoren zij ook aan de groep mensen met een lichamelijke handicap te denken.
- Er is onder jongeren met een handicap veel behoefte aan sociaal contact. Ons inziens komt dit in buurthuizen het best tot z'n recht. Verder is het werken als vrijwilliger ook een opstapje naar werk en werkervaring; Daarnaast zijn de problemen om op het vrijwilligerswerk te komen door de afstand vaak kleiner.
- Door jongeren met een handicap over vrijwilligerswerk te laten vertellen, maak je andere jongeren enthousiast (werving);
- Mytylscholen kunnen hun leerlingen stage laten lopen in buurthuizen (Vrijwilligerswerk als stage);
- Scholen moeten jongeren meer bewust maken van buurthuizen en vrijwilligerswerk in het algemeen. Dit kan ook samen met belangenorganisaties als Jopla en SHJO.
- Jongeren met een handicap informeren over de regels van het vrijwilligerswerk en een handicap (uitkeringen);
- In dorpshuizen werken bijna geen vrijwilligers. . De jongeren met handicaps in die dorpen moeten dus relatief ver reizen om in een buurthuis te kunnen werken. Toch hebben beheerders behoefte aan ondersteuning in drukke perioden. Hier liggen mogelijkheden die benut kunnen worden.

6. Vervolgproject

Naar aanleiding van de resultaten van dit onderzoek willen Jopla, SHJO en de Vrijwilligerscentrale Utrecht een vervolgproject starten.

In dit project willen we het volgende aan de orde laten komen:

- Gesprekken voeren met gemeente Utrecht, koepels en buurthuizen over beleid, budget en kwaliteit;
- folders maken over handicaps, handicap en vrijwilligerswerk (met daarin informatie over subsidie voor - bouwkundige - aanpassingen);
- Voorlichting geven op Mytylscholen over vrijwilligerswerk;
- Informeren van Jopla/SHJO leden over mogelijkheden vrijwilligerswerk;
- Alle informatie, ervaringen, resultaten van dit onderzoek doortrekken naar andere vrijwilligersorganisaties. Hen bewustmaken, informeren. Dit door uitgave persbericht en artikelen in (huis-aan-huis) bladen;
- Informatie over vrijwilligerswerk en handicaps op websites van Jopla, SHJO en Vrijwilligerscentrale zetten;
- Opsturen van informatiefolders aan audiologische centra, fysiotherapeuten, Mytylscholen, scholen voor slechthorenden, doveninstituten, jongerenafdelingen van patientenorganisaties, e.d.

Bijlage 1

Buurthuizen die geïnterviewd zijn:

- Molenvliet, Woerden
- Midi-huis, Utrecht
- De Bongerd, Nieuwegein
- De Vierstee, Maartensdijk
- Het Schildershonk, Woerden
- Muskieto, jongerencentrum, Utrecht
- De Sleutel, Amersfoort
- De Jutter, Utrecht
- De Kameleon, Utrecht
- Hebron, Zeist
- De Veenkluit, Tienhoven
- IJSW, IJsselstein

Welzijnskoepel:

- Sociaal Cultureel Werk Amersfoort

Jongeren die geïnterviewd zijn:

- 2 Jopla leden
- 2 SHJO leden
- 16 jongeren van de VSO-afdeling van de Mytyschool Ariane Ranitz te Utrecht

Bijlage 2

HANDLEIDING VOOR DE DIEPTE-INTERVIEWS JONGEREN

Naam

Geboortedatum:

Woonsituatie:

handicap:

- Auditief
- Visueel
- Motorisch
- Cara
- Spraakhandicap
- Hersenletsel
- Reumatisch
- Uithoudingsvermogen/Energie
- Overigen

Mate van gehandicapt:

Voornaamste dagbesteding

Aantal uren van dagbesteding

I Maatschappelijke participatie

1. Heb je een vrijetijdsbesteding?
2. Hoe vaak doe je deze (belangrijkste) vrijetijdsbesteding?
3. Waar doe je deze vrijetijdsbesteding?
4. Doe je deze vrijetijdsbesteding buitenshuis met anderen?
5. Wat zijn de problemen die je tegenkomt als je buitenshuis activiteiten verricht.
(meerdere antwoorden mogelijk)

II Vrijwilligerswerk:

6. Verricht je op dit moment vrijwilligerswerk?
7. Wat voor soort vrijwilligerswerk doe je dan?
8. Waar doe je dit vrijwilligerswerk?
9. Hoever is het vrijwilligerswerk van jou vandaan?
10. Hoelang moet je gemiddeld reizen naar jouw vrijwilligerswerk? (b.v. met taxi, bus, door bekenden gebracht, lopend, etc)
11. Wat is de motivatie geweest om vrijwilligerswerk te gaan doen?
12. Heb je in het verleden wel eens vrijwilligerswerk verricht?
13. Wat was de belangrijkste reden dat je daarmee gestopt bent?

14. Indien je geen vrijwilligerswerk verricht (hebt verricht), wat is dan de belangrijkste reden daarvan? Zou je eventueel overwegen om in de toekomst alsnog vrijwilligerswerk te gaan doen?
15. Zo ja, wat zou dan de belangrijkste reden zijn?
16. Bij twijfel, of “nee” wat is de belangrijkste reden?
17. Vind je dat vrijwilligerswerk in principe bij jou in de omgeving moet zijn?

III Buurt- en Clubhuizen

18. Verricht je op dit moment vrijwilligerswerk in een buurthuis?
19. Heb je in het verleden wel eens vrijwilligerswerk in een buurthuis/clubhuis verricht?
20. Waarom ben je daar gestopt?
21. Waarom heb je nooit vrijwilligerswerk bij een buurt- of clubhuis vrijwilligerswerk gedaan?
22. Hoe ben je aan het vrijwilligerswerk bij het buurthuis/clubhuis gekomen/hoe ging de intake voor het vrijwilligerswerk?
23. Hoe toegankelijk is/was het gebouw bij vrijwilligerswerk in het buurt- of clubhuis?
24. Welke van de volgende fysieke aanpassingen waren in dat buurthuis aanwezig?
  - Brede deuropeningen (waar rolstoel doorheen kan)*
  - Lift (indien van toepassing)*
  - Liftnopjes laag aangebracht (indien van toepassing)*
  - Traplift*
  - Aangepast toilet*
  - Deuren gemakkelijk (niet te zwaar) open*
  - Automatische deuren (zonder knoppen)*
  - Automatische deuren met knoppen die licht in te drukken zijn*
  - Ringleiding*
  - Andere hulpmiddelen, zoals, ...*
25. Welke van de volgende condities zijn/waren aanwezig in het pand van het buurt- of clubhuis?
  - Het pand is redelijk stofvrij*
  - Er mag niet gerookt worden.*
  - Het pand is niet te vochtig/stoffig*
  - Het pand is redelijk geluidsarm (galm, machines, etc)*
  - Informatie voor de vrijwilliger is in braille beschikbaar.*
  - Mijn blindegeleidehond, (SOHO-hond) is/was toegestaan.*
26. Worden bij dat buurthuis/clubhuis de reiskosten vergoed?
27. Hoe word/werd je begeleid bij het vrijwilligerswerk in het buurthuis, ook in verband met je handicap?
28. Indien van toepassing: was men bereid hulpmiddelen aan te schaffen?
29. Zijn/waren de werkzaamheden bij het buurt- of clubhuis aangepast?
30. Hoe was de aansluiting bij de andere mensen (medewerkers/ vrijwilligers) in het buurthuis/clubhuis?
31. Hoe is/was jouw ervaring bij het vrijwilligerswerk in het buurt-, of clubhuis? Kun je hiervoor een motivatie geven?

Bijlage 3

HANDLEIDING BIJ INTERVIEWS ORGANISATIES

I Algemeen

Naam Buurthuis : .....

Contactpersoon Vrijwilligers : .....

Telefoonnummer : .....

Aantal vrijwilligers op dit moment : .....

Hoeveel van uw vrijwilligers hebben een lichamelijke beperking?
(zoals bijvoorbeeld slechtziend, slechthorend, astmatisch, nek- of rugklachten, problemen met bewegen, klachten aan ledematen, chronische vermoeidheid, zware allergieën, etc)

Hoeveel van deze gehandicapte vrijwilligers zijn 30 jaar of jonger?

Indien u gehandicapte vrijwilligers in uw organisatie hebt: Waar wonen zij/hoever moeten deze lichamelijk gehandicapten gemiddeld reizen?

Heeft uw organisatie een vrijwilligersbeleid?

Zo ja, is daarin een passage opgenomen over vrijwilligers met een handicap?

Is er een reiskostenvergoeding voor vrijwilligers?

Hoeveel bedraagt deze reiskostenvergoeding in het geval van een vrijwilliger met een lichamelijke beperking?

II BOUWKUNDIGE TOEGANKELIJKHEID

Is uw gebouw in principe toegankelijk voor vrijwilligers met een rolstoel?

Zo ja, welke van de volgende aanpassingen zijn (wel) aanwezig:

- Brede deuropeningen (waar rolstoel doorheen kan)
- Lift (indien van toepassing)
- Liftknopjes laag aangebracht (indien van toepassing)
- Traplift
- Een toilet wat toegankelijk is voor mensen met een rolstoel/handgrepen aanwezig
- Gaan deuren gemakkelijk (niet te zwaar) open
- Automatische deuren (zonder knoppen)
- Drempels verlaagd/overbrugging drempels aangebracht
- Automatische deuren met knoppen die licht in te drukken zijn
- Tekst in braille aanwezig/leesregel kan worden aangesloten
- Ringleiding

Welke van de volgende condities zijn aanwezig in uw pand? (dit kan belangrijk zijn voor mensen met een lichamelijke beperking)

- Het pand is redelijk stofvrij (i.v.m. cara-patiënten)
- Er mag niet gerookt worden (i.v.m. cara-patiënten). Er is een rookbeleid.
- Het pand is niet te vochtig.
- Het pand is redelijk geluidsarm (galm, machines, etc)?
- Informatie voor de vrijwilliger is in braille beschikbaar.
- U staat er voor open om een braille-leesregel aan te sluiten op uw software

Zou u overwegen om aanpassingen aan te brengen?

Bent u geïnteresseerd in meer informatie over de mogelijkheden om aanpassingen aan te brengen in uw pand?

II SOCIALE TOEGANKELIJKHEID

Heeft u ervaring in het werken met vrijwilligers met een lichamelijke handicap?

Indien u deze ervaring heeft, om welke leeftijdsgroep(en) gaat het dan:

Wat waren zijn uw ervaringen met het werken met vrijwilligers met een handicap?

Wat waren de problemen die u tegenkwam in het (zoeken naar) vrijwilligerswerk bij mensen met een lichamelijke beperking?

Indien er in uw organisatie geen vrijwilligers met een handicap zijn; zou u vrijwilligers met een handicap willen aannemen?

Als zich bij u een vrijwilliger met een lichamelijke beperking zou aanmelden, in hoeverre bestaat dan de mogelijkheid dit vrijwilligerswerk aan te passen (qua belastbaarheid van de vrijwilliger)?

Zijn de volgende situatie mogelijk in uw organisatie?

- Blindegeleidehonden, (SOHO-honden) zijn toegestaan in uw pand.
- Eventuele aanpassingen (b.v. ook software voor mensen met een visuele handicap, speciale stoelen etc) mogen worden meegenomen en aangebracht.
- Extra begeleiding/coaching voor mensen met een lichamelijke beperking
- Extra coaching mogelijk, maar alleen in beperkte mate
- Vergoeding “aangepast vervoer” is mogelijk/bespreekbaar.
- U bent bereid extra inspanningen te verrichten voor iemand met een lichamelijke handicap, zoals b.v. : extra duidelijk praten, geduld, vaker uitleggen, dingen aangeven, etc)
- Als een vrijwilliger hulp nodig heeft met ADL-taken (algemeen dagelijkse levensbehoeften), zoals jas uittrekken, ondersteunen bij lopen, uit rolstoel halen, eventueel naar wc brengen, dan kan dat.
- Anders, n.l. ....

Als u meer informatie toegezonden zou krijgen over het werken met (jong-)gehandicapten, zou u dan willen overwegen om vrijwilligers met een handicap aan te nemen?

Zou u meer informatie willen hebben over het werken met vrijwilligers met een handicap?